

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Iławie

14-200 Iława, ul. Sienkiewicza 10, tel. 222 500 115, fax 89 649 04 21, e-mail:
psse.ilawa@sanepid.olsztyn.pl

STAN SANITARNO-HIGIENICZNY POWIATU IŁAWSKIEGO ZA 2020 ROK

JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA

Jakość wody przeznaczonej do spożycia powinna odpowiadać wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U., poz. 2294). Badanie pobranych próbek wody do spożycia przez ludzi wykonują laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości badań zatwierdzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, stosownie do ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, woda jest w pełni bezpieczna dla zdrowia jeśli spełnia określone w nim wymagania. Przekroczenie parametrów określonych w rozporządzeniu wymaga każdorazowo dokonania oceny zagrożeń i oszacowania ryzyka wystąpienia potencjalnych zdarzeń niebezpiecznych dla zdrowia konsumentów oraz określenia przydatności wody do spożycia. Ocena jakości wody jest sporządzana osobno dla każdego wodociągu.

Zaopatrzenie w wodę

Ujęcia wody do picia na terenie powiatu iławskiego oparte są na wodach podziemnych. Ujmowana woda jest poddawana procesowi uzdatniania poprzez proces filtracji, który odbywa się w tzw. stacjach uzdatniania wody. Pozyskiwane wody podziemne bogate w substancje mineralne, zwłaszcza w związki żelaza, manganu, amoniaku, sporadycznie w siarkowodór wymagają uzdatniania przy zastosowaniu nowoczesnych urządzeń uzdatniających. Chlorowanie, stosuje się jedynie awaryjnie w przypadku wtórnego zanieczyszczenia bakteryjnego i profilaktycznie po wykonaniu robót hydraulicznych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny (PPIS) w Iławie w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę (ujmowania, dostarczania i uzdatniania wody) nadzorem obejmuje: 7 producentów wody działających w formie przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych oraz 7 podmiotów dostarczających lub wykorzystujących wodę, pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego lub w podmiotach działających na rynku spożywczym, wykorzystującym wodę.

W ramach bieżącego nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia skontrolowano **38 urzędów wodociągowych**, w których przeprowadzono **127 kontroli** i pobrano **285 prób wody**. Wyniki badań jakości wody uzyskiwane były w ramach:

- kontroli jakości wewnętrznej wody, prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne,
- kontroli jakości wewnętrznej wody, prowadzonej przez podmioty wykorzystujące wodę, pochodzącą z indywidualnego ujęcia,
- prowadzonej przez PPIS w Iławie nadzoru nad jakością wody.

W 2020 roku z wody wodociągowej korzystało **92 553** osób, na terenie powiatu (stan na dzień 31.12.2020 r.). Powiat iławski obejmuje **5** miast i **215** miejscowości wiejskich, z czego zwodociągowanych jest **206** miejscowości, natomiast nadal zostają niezwodociągowane miejscowości: Katarzynki, Mały Bór, Nowy Ostrów, Papiernia, Solniki, Kaletka (gm. Iława) Dolina (gm. Susz), Raczek (gm. Lubawa), Skitławki (gm. Zalewo).

Ze względu na dobową produkcję dostarczanej wody, w powiecie iławskim odnotowano produkcje wody:

>1000≤10000 m³/24 h - 2 wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę, tj.: wodociąg w Iławie i wodociąg w Lubawie.

>100≤1000 m³/24 h – 20 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, tj. wodociąg w: Kisielicach, Jędrzychowo, Klimy (gm. Kisielice), Gulbiu, Ząbrowie, Kałdunach, Frednowy, Ławicach, Franciszkowie, Woli Kamieńskiej (gm. Iława), Łążynie, Omulu, Targowisku, Wałdykach (gm. Lubawa), Suszu, Redakach, Jawtach Małych, Januszewie (gm. Susz), Zalewie, Borecznie (gm. Zalewo).

≤100 m³/24 h – 8 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, tj.: wodociąg w: Siemianach (gm. Iława), Falknowie, Lubnowy Wielkie (gm. Susz), Międzychód, Dobrzyki, Urowo, Janiki Małe, Kupin (gm. Zalewo).

7 indywidualnych ujęć wody (podmioty prowadzą kontrolę wewnętrzną oraz nadzór prowadzony przez PPIS w Iławie), tj. ujęcie w: Spółdzielni Mleczarskiej „Mlekovita” w Lubawie, Spółdzielni Mleczarskiej „Mlekovita” w Suszu, Zakład Drobiarski „Lech-Drób” Sp. z o.o. w Zalewie, Zakład Produkcyjny „Barton” w Karasiu, Xella Sp. z o.o. Zakład w Iławie, Amelo Sp. z o.o. Zakład w Iławie, Zakład Karny w Iławie.

W sierpniu 2020 r. wodociąg zbiorowego zaopatrzenia w wodę w miejscowości Bajdy, którego administratorem był Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zalewie został wyłączony z eksploatacji, zakończono budowę sieci wodociągowej Bajdy-Gajdy-Półwieś z rozbudową stacji uzdatniania wody w miejscowości Zalewo, do której to sieci został podłączony dotychczasowy odcinek w Bajdach.

Działania prowadzone w roku 2020 w ramach nadzoru sanitarnego nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

W 2020 r., PPIS w Iławie w ramach nadzoru sanitarnego nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę ze względu na stwierdzone zanieczyszczenie mikrobiologiczne (bakterie grupy coli) **wydał 2 decyzje, w których stwierdził brak przydatności wody do spożycia**, obligując tym samym właściciela ujęcia indywidualnego (Ośrodka Wypoczynkowego „Chmielówka” w miejscowości Nowe Chmielówko i na terenie pola namiotowego Wyspy Bukowiec w miejscowości Wieprz), do podjęcia natychmiastowych działań naprawczych, zmierzających do doprowadzenia jakości wody do wymaganych parametrów czystości mikrobiologicznej, przewidzianych dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ponadto, ze względu na przekroczenia parametrów fizykochemicznych (mangan, jon amonowy, żelazo, mętność, barwa) i zanieczyszczenie mikrobiologiczne (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C), PPIS w Iławie **wydał 11 decyzji, w których stwierdził warunkową przydatność wody do spożycia**, obligując tym samym zarządcę wodociągu (Kisielice, Zalewo, Urowo) i właściciela ujęcia indywidualnego (Amelo Sp. z o.o. Zakład w Iławie, Spółdzielnię Mleczarską MLEKOVITA w Wysokiem Mazowieckiem Oddział w Lubawie, „Lech Drób” Sp. z o.o. Zakład w Zalewie i na terenie pola namiotowego Wyspy Bukowiec w miejscowości Wieprz), którego administratorem jest Międzyzakładowy Związek Zawodowy Pracowników przy General Electric w Elblągu do podjęcia natychmiastowych działań naprawczych, zmierzających do doprowadzenia jakości wody do wymaganych parametrów czystości mikrobiologicznej i wymagań fizykochemicznych, przewidzianych dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W pozostałych urządzeniach wodociągowych PPIS w Iławie, na podstawie sprawozdań z badań jakości wody uzyskanych od producentów wody, stwierdzał przydatność wody do spożycia - wartości wszystkich zbadanych parametrów odpowiadały wymogom określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r.

Najczęstsze przekroczenia wartości parametrycznych wody do spożycia dostarczanej w ramach działalności gospodarczej zbiorowego zaopatrzenia wystąpiły dla parametrów fizykochemicznych tj. mętność, barwa, mangan, żelazo i jon amonowy. Ww. parametry należą do grupy tzw. parametrów wskaźnikowych, które nie mają bezpośredniego wpływu na zdrowie konsumenta, są jednak ważnym

wskaźnikiem potencjalnej obecności zanieczyszczeń, które mogłyby mieć wpływ na zdrowie i mogą sygnalizować zmiany jakości wody ujmowanej, czy też nieprawidłowości w procesie uzdatniania. Zanieczyszczenie wody pod względem mikrobiologicznym może stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Woda, w pewnych okolicznościach może być czynnikiem chorobotwórczym, nawet epidemicznym głównie chorób zakaźnych przewodu pokarmowego wywoływanych przez bakterie, wirusy, czy pasożyty. Długotrwałe utrzymujące się skażenie wody pitnej bakteriami, może przyczynić się do negatywnych skutków zdrowotnych dla konsumenta. Obecność stwierdzonych bakterii grupy coli w wodzie stwarzała bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia ludzkiego i mogła być przyczyną powstawania i szerzenia się chorób zakaźnych oraz infekcji i zaburzeń żołądkowo–jelitowych wśród osób korzystających z wody z ww. wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz ujęć indywidualnych. Bakterie z grupy coli nie powinny występować w uzdatnionej wodzie. Stwierdzona ich obecność w wodzie pochodzącej z ujęcia wodnego, mogła sugerować nieodpowiednie jej uzdatnianie, wtórne zanieczyszczenie lub nadmierną zawartość substancji odżywczych w wodzie. Ogólna liczba mikroorganizmów (bez nieprawidłowych zmian) w wodzie nie stwarza bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego za wyjątkiem niemowląt i dzieci do lat 2 oraz osób ze znacznie obniżoną odpornością. Oznaczanie ogólnej liczby mikroorganizmów w wodzie jest jednym z parametrów mikrobiologicznych, które dostarcza niezbędnych informacji do nadzoru i oceny jakości wody. Badania w kierunku oznaczania ogólnej liczby mikroorganizmów są stosowane jako wskaźnik m.in. skuteczności procesów uzdatniania wody, liczby organizmów wtórnie namnażających się w wodzie, obecności w instalacjach wodnych tzw. biofilmu.

Ciepła woda użytkowa

Poza wymaganiami przyjętymi dla wody przeznaczonej do spożycia, ciepła woda musi ponadto spełniać wymagania w zakresie parametru *Legionella* sp. Zapisy rozporządzenia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, obligują do wykonywania badań na obecność *Legionella* sp., szczególnie podmioty takie jak: przedsiębiorstwa podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, budynki zamieszkania zbiorowego oraz budynki użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny.

W 2020 r., badania na obecność *Legionella* sp. zostały wykonane w:

- 2 budynkach użyteczności publicznej i 1 budynku zamieszkania zbiorowego (pokojach gościnnych „Copernicus” w Lubawie, Ośrodku Wypoczynkowym w Sarnówku i Zakładzie Karnym w Iławie)
- 3 placówkach zapewniających całodobową opiekę (Domu Pomocy Społecznej w Suszu, Domu Pomocy Społecznej w Lubawie, Powiatowym Szpitalu im. Władysława Biegańskiego w Iławie).

Na 31 grudnia 2020 r., woda, spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Basen kąpielowy

Nadzór nad jakością wody w basenach sprawowany jest na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 195), ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2020 r., poz. 1845 z późn.zm.) oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. poz. 2016).

Ławskie Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji w Ławie jest zarządcą pływalni przy ul. Biskupskiej 2, w której znajdują się 4 niecki basenowe oraz zespół odnowy biologicznej, w tym: 2 sauny suche, sauna parowa, solarium oraz komnata solna.

GHT Sp. z o.o. s. k., ul. Wyspiańskiego 46/17 w Ciechanowie jest zarządcą pływalni w obiekcie Grand Hotel Tiffi, ul. Dąbrowskiego 9 w Ławie, w której znajdują się 3 niecki basenowe.

W 2020 r., przeprowadzono 2 kontrole basenu: 2 kontrole stanu sanitarno-technicznego i kontrolę jakości wody, łącznie pobrano 10 prób wody.

W 2020 r. woda spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. poz. 2016).

Ze względu na ustanowione ograniczenia, zakazy i nakazy obowiązujące na obszarze, na którym wystąpił stan epidemii, pływalnia Ławskiego Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji, przy ul. Biskupskiej 2 była nieczynna w miesiącach: marcu, kwietniu, połowie maja oraz od 24 października 2020 r. do odwołania. Natomiast pływalnia w Grand Hotel Tiffi w Ławie, przy ul. Dąbrowskiego 9, była nieczynna w miesiącu marcu, kwietniu oraz od października do grudnia br. W związku z powyższym zawieszono wszystkie badania wody basenowej do czasu ponownego otwarcia obiektu.

Hotele i inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie

W ewidencji obiektów znajduje się 6 hoteli oraz 55 innych obiektów (w 2019 r. – 54), w których są świadczone usługi hotelarskie. W 2020 r., w tych obiektach przeprowadzono 6 kontroli. W trakcie przeprowadzanych kontroli w 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłowy stan sanitarno-higieniczny.

Pola biwakowe i kempingowe

W ewidencji PPIS w Ławie znajduje się 6 pól biwakowych i 2 pola kempingowe. W 2020 r., przeprowadzono 3 kontrole pól namiotowych.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

W ewidencji w 2020 r. znajdowało się 78 zakładów fryzjerskich, 35 zakładów kosmetycznych, 16 zakładów odnowy biologicznej, 2 zakłady tatuażu, 31 zakładów, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z ww. usług – przeprowadzono łącznie 67 kontroli.

Prowadzący zakłady kosmetyczne, odnowy biologicznej, osoby wykonujących tatuaże, zabiegi pedicure, manicure czy inne zabiegi upiększające – o ile nie korzystają one wyłącznie z wyrobów jednorazowego użytku a stosują narzędzia wielokrotnego użytku, zlecają usługę sterylizacji innemu wykonawcy, który przeprowadza proces dekontaminacji i spełnia wymogi Centralnej Sterylizatorni zgodnie z systemem zarządzania jakością lub GMP (wymóg walidacji procesów) lub korzystają z wyrobów sterylnych przygotowanych we własnym zakresie – posiadają wówczas zorganizowane stanowisko sterylizacji gabinetowej.

W trakcie kontroli ww. zakładów szczególną uwagę zwracano na przestrzeganie procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi, w tym: właściwą higienę rąk, dekontaminację pomieszczeń, postępowanie z bielizną, z narzędziami, z odpadami niebezpiecznymi i komunalnymi.

W trakcie przeprowadzanych kontroli stwierdzono, że w niektórych zakładach kosmetycznych nieprzestrzegane są procedury higieniczne. Nałożone mandaty dotyczyły przede wszystkim nieprawidłowego przeprowadzania procesu dezynfekcji, sterylizacji, postępowania z odpadami niebezpiecznymi.

Nałożono łącznie 7 mandatów karnych w wysokości 1400 zł za nieprzestrzeganie procedur obowiązujących w ww. obiektach.

Ocena stanu sanitarnego kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli

Wymagania, jakim powinna odpowiadać woda w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli, zostały określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U., poz. 255).

W 2020 r. funkcjonowały 3 kąpieliska i 3 miejsca okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli:

- 2 kąpieliska w Iławie przy ul. Chodkiewicza i Kajki, 1 kąpielisko na terenie Ośrodka Wypoczynkowego w Sarnówku (gm. Iława),
- 3 miejsca okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli: Jezioro Jeziorak Duży na terenie gminy Iława w miejscowości Siemiany: przy Ośrodku Profilaktyki Społecznej "Promyk", przy Stowarzyszeniu Pomocy Rodzinie "Promyk" oraz przy ZHP Kwidzyn.

Organizatorzy kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli, przedkładali do wglądu PPIS w Iławie sprawozdania z przeprowadzonych badań jakości wody. Na ich podstawie dokonywano bieżącej oceny jakości wody. W sezonie turystycznym 2020 r. woda w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli na terenie powiatu iławskiego była przydatna do kąpieli.

Od lipca do września 2020 roku, co dwa tygodnie przekazywano Warmińsko-Mazurskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu raport dotyczący przydatności wody do kąpieli w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli.

Interwencje

W 2020 r., do Sekcji Higieny Komunalnej wpłynęło 27 pism z prośbą o interwencję od mieszkańców, 13 - zostało załatwionych we własnym zakresie, 14 - przekazano zgodnie z zakresem kompetencji.

Problemy, które głównie stanowiły podstawy interwencji to m.in.:

- dostarczanej przez administratorów ujęć wodnych, niewłaściwej jakości wody do spożycia przez ludzi,
- nieprzestrzeganie regulaminu porządku domowego przez uciążliwych lokatorów,
- niewłaściwy stan sanitarny zakładu kosmetycznego,
- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny i techniczny ośrodka wypoczynkowego i pokoi gościnnych,
- obecność insektów w lokalach mieszkalnych,
- niewłaściwa gospodarka odpadami komunalnymi – nieprawidłowe ustawianie pojemników na odpady i gospodarka ściekami,
- uciążliwości zapachowe w budynkach mieszkalnych.

WARUNKI HIGIENICZNO-SANITARNE ŚRODOWISKA PRACY

W 2020 roku ewidencją objętych zostało **606** zakładów pracy (w 2019 r. - 589 zakłady), w których zatrudnionych było **18012** osoby (odpowiednio w 2019 r. – **17147** osób).

Największą liczbę zatrudnionych, objętych ewidencją odnotowano w działalności ujętej w:

PKD 31 - produkcja mebli – 5 304 zatrudnionych;

PKD 10 - przetwórstwo przemysłowe (produkcja artykułów spożywczych) – 2 177 zatrudnionych;

PKD 16 - produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli – 1 531 zatrudnionych.

Większość zewidencjonowanych podmiotów gospodarczych (340) stanowiły zakłady zatrudniające do 9 pracowników – 56,1% podmiotów objętych ewidencją PPIS w Ławie.

W 2020 r., w zakresie przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy przeprowadzono **49** kontroli (stanowi to – 8,1 % zewidencjonowanych podmiotów; zatrudniających łącznie **2476** pracowników), w tym:

- zgodnie z harmonogramem nadzoru nad obiektami - **6** kontroli,
- kontroli sprawdzających wykonanie nałożonych na stronę obowiązków i kontroli interwencyjnych, doraźnych - **43**.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami podczas czynności kontrolnych, wydano **8** decyzji.

Najczęściej stwierdzone uchybienia dotyczyły:

- braku aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- złego stanu technicznego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, tj. zdekapitalizowana armatura sanitarna, zniszczone powłoki malarskie ścian i sufitów, zniszczona podłoga,
- braku właściwego wyposażenia umywalni, jadalni, szatni,
- braku pomieszczeń: umywalni, szatni,
- nieprawidłowego zorganizowania pomieszczeń higieniczno-sanitarnych,
- wyeliminowania lub obniżenia przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy,
- substancji i mieszanin chemicznych (brak spisu substancji i mieszanin chemicznych, brak kart charakterystyki).

Czynniki rakotwórcze

Ze względu na wejście w życie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 stycznia 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. 2020 r., poz. 197) znacząco zwiększyła się liczba zakładów, w których pracownicy narażeni są na czynnik rakotwórczy jakim są wszystkie pyły drewna oraz krzemionka krystaliczna.

Zakłady, w których występują czynniki rakotwórcze według działów PKD przedstawia poniższa tabela.

Struktura zakładów wg Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)		Liczba zakładów	Czynnik rakotwórczy*
01	Chów i hodowla drobiu	2	formaldehyd
02	Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	10	Pyły drewna
		1	Pyły drewna, benzyna
10	Przetwórstwo mleka i wyrób serów	2	fenoloftaleina
16	Produkcja wyrobów z drewna	49	Pyły drewna
20	Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	1	Siarczan miedzi pięciowodny, pyły drewna, fenolaftaleina, formalina, krzemionka krystaliczna
22	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	1	Benzyna, krzemionka krystaliczna
		1	Krzemionka krystaliczna
23	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	2	Krzemionka krystaliczna
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	1	Benzyna bezołowiowa, mangan i jego związki nieorganiczne
		1	azbest
29	Produkcja części i akcesoriów do pojazdów samochodowych i ich silników	1	Tlenek chromu
31	Produkcja mebli	44	Pyły drewna
35	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	Krzemionka krystaliczna
		1	Pyły drewna
36	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1	dichromian VI potasu, dichlorek kobaltu, tlenek kadmu II
37	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	1	azbest
		1	Chromian potasu, tlenek kadmu
38	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	1	Azbest
41	Budownictwo	2	Azbest

42	Budowa dróg	1	Benzo(a)piren
43	Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane	2	azbest
45	Naprawa pojazdów samochodowych	1	Benzo(a)piren
81	Utrzymanie porządku w budynkach	1	Pyły drewna
86	Opieka zdrowotna	1	Formaldehyd, promieniowanie jonizujące
96	Produkcja pozostałych wyrobów (trumien)	1	Pyły drewna
ogółem		134	

* Czynnik rakotwórczy – zaliczane są substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy wg. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. (Dz. U. z 2016 r., poz. 1117 z późn.zm.).

Praca w kontakcie – rozumie się prace, przy których występuje możliwość narażenia inhalacyjnego i/lub bezpośredniego działania czynnika chemicznego na skórę, bez względu na stężenie czynnika chemicznego w powietrzu i stosowane środki ochrony indywidualnej lub ochrony zbiorowe. Dotyczy to również procesów technologicznych hermetyzowanych.

Narażenie – jeżeli stężenie czynnika rakotwórczego lub mutagennego na stanowisku pracy jest powyżej 0,1 wartości najwyższego dopuszczalnego stężenia, to na takim stanowisku pracy występuje narażenie inhalacyjne na czynnik rakotwórczy lub mutagenny.

Powyższe dane wskazują, że w powiecie ławskim najwięcej jest zakładów, w których pracownicy wykonują prace związane z narażeniem na pył drewna (**107** zakładów – co stanowi 17,65 % ogólnej liczby zakładów). Do grupy tej zaliczane są zakłady, których proces technologiczny przewiduje obróbkę drewna.

Następną grupę stanowią zakłady, w których pracownicy ekspozowani są na pyły azbestu (**7** zakładów, co stanowi 1,15% ogólnej liczby zakładów). Zwykle, są to firmy budowlane prowadzące rozbiórkę i demontaż pokryć dachowych, w tym z płyt azbestowo-cementowych.

W **6** zakładach pracownicy ekspozowani są na substancję rakotwórczą jaką jest krzemionka krystaliczna. W **3** zakładach pracownicy ekspozowani są na substancję rakotwórczą zawierającą związki chromu, w **3** zakładach pracownicy ekspozowani są na formaldehyd oraz w **3** zakładach występuje narażenie na fenoloftaleinę. W **3** zakładach pracownicy ekspozowani są na benzynę. W **2** zakładach pracownicy ekspozowani są na substancję rakotwórczą benzo(a)piren, która jest przedstawicielem całej grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych –WVA. W **2** zakładach zajmujących się poborem, uzdatnianiem i dostarczaniem wody oraz odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków występuje narażenie na tlenek kadmu. W **1** zakładzie zajmującym się produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych pracownicy ekspozowani na siarczan miedzi pięciowodny, w **1** zakładzie na dichlorek kobaltu, w **1** zakładzie na promieniowanie jonizujące, w **1** zakładzie występuje ekspozycja na formalinę oraz w **1** zakładzie na mangan i jego związki nieorganiczne.

Podjęmując działania zmierzające do ochrony pracowników przed narażeniem na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, PPIS w Ławie nadal obejmie szczególnym nadzorem pracowników ekspozowanych na najbardziej szkodliwy pył azbestu.

W związku z nie zgłoszeniem wykonywania prac usuwania azbestu, PPIS w Ławie w 2020 r. nie przeprowadził kontroli w tym zakresie. W tym miejscu należy zaznaczyć, że w myśl § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z późn.zm.) - wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest z miejsca, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, a także z terenu prac - obowiązany jest do zgłoszenia zamiaru przeprowadzania tych prac - właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu. Należy zaznaczyć, że takiego

zgłoszenia dokonują firmy, które podpisały umowę z gminami powiatu ławskiego na prace usuwania wyrobów zawierających azbest.

Nadmienić należy, że przyjęty przez Radę Ministrów w maju 2002 r. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, przewiduje oczyszczenie kraju z azbestu do 2032 roku.

Czynniki szkodliwe dla zdrowia występujące w środowisku pracy

Przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i najwyższych dopuszczalnych natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia stwierdzono w 44 zewidencjonowanych zakładach pracy, w tym w 1 zakładzie objętym nadzorem w 2020 roku.

Przekroczenia NDN odnotowano głównie w branży: produkcji mebli (PKD 31) – 8 zakładów, produkcji wyrobów z drewna z wyłączeniem mebli (PKD 16) – 7 zakładów, produkcji artykułów spożywczych (PKD 10) – 6 zakładów, w leśnictwie przy pozyskiwaniu drewna (PKD 02) – 4 zakłady, w budownictwie (PKD 41) – 4 zakłady, zbierania odpadów (PKD 38) – 3 zakłady, produkcji konstrukcji metalowych (PKD 45) – 3 zakłady, konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli (PKD 25) – 2 zakłady, chów i hodowla drobiu (PKD 01) – 1 zakład, produkcji mydła i detergentów, środków myjących i czyszczących (PKD 20) – 1 zakład, dystrybucji paliw gazowych w systemie sieciowym (PKD 35) -1 zakład, poboru, uzdatniania i dostarczania wody (PKD 36)-1 zakład, robót związanych z budową dróg i autostrad (PKD 42) - 1 zakład, wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych (PKD 43) – 1 zakład, utrzymania porządku w budynkach (PKD 81) – 1 zakład.

Ogółem w warunkach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych natężeń i stężeń (NDN/S) czynników szkodliwych dla zdrowia w 2020 r. zatrudnionych było 998 osób.

W nadzorowanych zakładach najczęściej stwierdzano narażenie na: ponadnormatywny hałas -**929** pracowników, ponadnormatywne przekroczenia pyłowych zanieczyszczeń powietrza – **97** pracowników, ponadnormatywne przekroczenia drgań mechanicznych - **27** pracowników, chemicznych zanieczyszczeń powietrza (mangan i jego związki) – **4** pracowników.

W związku z występowaniem przekroczeń dopuszczalnych poziomów natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy wydano **1 decyzję administracyjną**.

Prowadzone przez PPIS w Ławie działania administracyjne ukierunkowane były przede wszystkim na wyegzekwowanie od pracodawców wdrożenia w życie programów działań organizacyjno-technicznych zmierzających do obniżenia nadmiernego poziomu hałasu, drgań mechanicznych oraz pyłowych i chemicznych zanieczyszczeń powietrza.

Największy odsetek uchybień w skontrolowanych zakładach stanowił brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych – 25% oraz zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń – 25 %.

Porównując rok **2020** z rokiem **2019** można stwierdzić, iż zarówno warunki środowiska pracy jak i warunki higieniczno-sanitarne ulegają systematycznej poprawie. Dzięki sprawowanemu nadzorowi przez PPIS w Ławie, pracodawcy przeprowadzają kapitalne remonty pomieszczeń, modernizują je, względnie budują nowe. Eliminują lub ograniczają stosowanie niebezpiecznych substancji/mieszanin chemicznych, dokonują szczegółowej analizy narażenia pracowników na czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy poprzez sporządzanie oceny ryzyka zawodowego z uwzględnieniem zagrożeń zidentyfikowanych na stanowisku pracy i zapoznają pracowników z tym ryzykiem.

Choroby zawodowe

Realizując zadania dotyczące nadzoru nad zdrowotnymi warunkami środowiska pracy oraz sposobu wykonywania pracy, prowadzone jest postępowanie administracyjne w sprawie chorób

zawodowych. W toku postępowania, właściwy inspektor sanitarny wydaje decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej bądź o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W 2020 r. do PPIS w Iławie wpłynęły 2 zgłoszenia o podejrzeniu chorób zawodowych (w 2019 r. – 5 podejrzeń).

W wyniku prowadzonego postępowania wyjaśniającego PPIS w Iławie wydał 4 – decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej (1 decyzja dot. przewlekłej choroby narządu głosu i 3 decyzje dot. choroby zakaźnej – boreliozy), 1 – decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej dot. choroby zakaźnej – boreliozy.

Wśród zgłoszonych w 2020 r. podejrzeń chorób zawodowych odnotowano 2 zgłoszenia, które dotyczyły przewlekłej choroby narządu głosu.

Środki zastępcze

W 2020 r., PPIS w Iławie nie stwierdził wprowadzania do obrotu produktów, które byłyby środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi.

W 2020 r., do PPIS w Iławie wpłynęły zgłoszenia o hospitalizacji w Powiatowym Szpitalu w Iławie osób z powodu zatrucia:

- z 4.02.2020 r. – M 17 lat – THC,
- z 26.04.2020 r. – K 14 lat – mefedron,
- z 27.04.2020 r. – M 28 lat – amfetamina, Catha edulis, THC,
- z 21.08.2020 r. – M 34 lata – amfetamina, THC,
- z 25.08.2020 r. – M 40 lat – K2- spice,
- z 21.09.2020 r. – K 12 lat – K2- spice,
- z 17.11.2020 r. – M 31 lat – amfetamina, Catha edulis, THC,
- z 2.12.2020 r. – M 19 lat – mefedron, amfetamina, Catha edulis, THC,
- z 22.12.2020 r. – M 34 lata – amfetamina, THC.

Środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców, szczególnie młodych ludzi, którzy po nie sięgają, dlatego PPIS w Iławie w 2021 r. będzie podejmował działania nadzorcze w zakresie egzekwowania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych w miejscach, gdzie zachodzi uzasadnione podejrzenie ich wytwarzania bądź wprowadzania do obrotu.

Ponadto, w celu ograniczania zagrożeń, jakie powodują środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne, w tym podejmowania działań w zakresie wczesnego ostrzegania, na bieżąco prowadzony jest rejestr zatruc środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Interwencje

W 2020 r., do Sekcji Higieny Pracy wpłynęło 5 pism z prośbą o interwencję, wszystkie zostały załatwione we własnym zakresie.

Problemy, które głównie stanowiły podstawy interwencji, to m.in.:

- niewłaściwy stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń,
- nieprzestrzeganie nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

STAN SANITARNY ZAKŁADÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Bezpieczeństwo żywności to podstawowy priorytet i oczekiwania konsumentów w stosunku do nabywanej i spożywanej żywności. Bezpieczna dla zdrowia i życia żywność musi odpowiadać warunkom zdrowotnym (w jakich jest ona przetwarzana, produkowana, magazynowana i sprzedawana), określonych w obowiązujących przepisach prawnych.

Za jakość zdrowotną żywności odpowiada przedsiębiorca, który ją produkuje, magazynuje i wprowadza do obrotu.

W 2020 r., mając na względzie bezpieczeństwo zdrowotne żywności, na terenie naszego powiatu, PPIS w Iławie prowadził urzędowe kontrole w miejscach produkcji, obrotu oraz w zakładach żywienia zbiorowego dokonując oceny jakości żywności, jak również prowadził działania w ramach sieci systemu wczesnego ostrzegania RASFF, który pozwala na szybkie uruchomienie mechanizmów reagowania, w sytuacjach stwierdzenia potencjalnego zagrożenia zdrowia lub życia konsumentów.

Kontrole warunków higieniczno-sanitarnych produkcji, obrotu, magazynowania i transportu środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przeprowadzono wykorzystując przepisy ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2020 r., poz.2021), stosowne rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady oraz wytyczne i polecenia Głównego Inspektora Sanitarnego i Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Inspekcja sanitarna sprawuje nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 2227). Nadzór ten, obejmuje w szczególności przeprowadzanie kontroli, pobierania próbek kosmetyków oraz badań laboratoryjnych w zakresie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi.

Realizując swoje zadania nadzorem objęto **1090 obiektów**, w których przeprowadzono **514 kontroli** (w tym: **252** kompleksowe, **123** interwencyjne/tematyczne i **139** sprawdzające).

Podczas kontroli kompleksowych, oceny stanu sanitarnego zakładów dokonywano na podstawie obowiązujących jednolitych druków, tj. „arkuszy oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością”.

Kontrole obejmowały zagadnienia dot. stanu techniczno-sanitarnego, higieny produkcji, dystrybucji i sprzedaży, zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności (prawidłowość procedur i ich realizację, w tym prowadzenie zapisów dotyczących dobrej praktyki higienicznej (GHP) i dobrej praktyki produkcyjnej (GMP), wdrażania zasad systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP) oraz profilu działalności, zgodnie z kategoryzacją zakładu.

W 2020 r. skierowano **3** wnioski o ukaranie do Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego na podstawie art. 103 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2020 r., poz. 2021).

W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych **132** próbki, zakwestionowano **11**.

W 2020 roku wydano **279** decyzji merytorycznych, w tym:

- **179** decyzji administracyjnych na podstawie protokołów o naruszeniu przepisów sanitarnych, w stosunku do podmiotów naruszających obowiązujące przepisy, w celu wyegzekwowania poprawy stanu sanitarno-higienicznego i usunięcia nieprawidłowości;

- 27 decyzji o wykreśleniu zakładu z rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
- 44 decyzji innych (decyzje zatwierdzające dodatkową działalność w już działającym zakładzie/obiekcie, decyzje wydawane w celu uzyskania przez stronę koncesji na alkohol);
- 29 decyzji zatwierdzających obiekty do prowadzenia działalności w określonym zakresie; decyzje wydane na wnioski stron o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS.

Sprawców wykroczeń przeciwko zdrowiu ukarano **53 mandatami karnymi** na kwotę **12 100 zł**.

W ramach nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi żywienia w objektach ruchomych działających w trakcie okazjonalnych imprez w roku sprawozdawczym nie przeprowadzono kontroli.

Najczęściej występujące nieprawidłowości w obiektach skontrolowanych w 2020 r.

- produkcji żywności:

niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń, sprzętu, wyposażenia, opakowania do żywności przechowywane w sposób nie zabezpieczający przed zanieczyszczeniem, brak środka dezynfekcyjnego do powierzchni kontaktujących się z żywnością, brak dokumentacji potwierdzającej odpowiedni stan zdrowia zatrudnionych pracowników pracujących w kontakcie z żywnością, brak pełnego oznakowania produkowanych wyrobów, brak dokumentacji potwierdzającej odbyte przez pracowników szkolenia z zakresu dobrej praktyki higienicznej, brak pełnego wyposażenia przy stanowisku mycia rąk, brak lub konieczność uaktualnienia opracowanej i wdrożonej dokumentacji GHP/GMP/HACCP;

- obrotu żywnością:

niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń i wyposażenia, brak pełnego oznakowania na wprowadzane do obrotu środki spożywcze, brak dokumentacji potwierdzającej odbyte przez pracowników szkolenia z zakresu dobrej praktyki higienicznej, opakowania do żywności stosowane w zakładzie przechowywane w sposób nie zabezpieczający przed zanieczyszczeniem, brak środka dezynfekcyjnego do powierzchni kontaktujących się z żywnością, wprowadzanie do obrotu artykułów spożywczych po terminie przydatności do spożycia/dacie minimalnej trwałości, brak dokumentacji potwierdzającej odpowiedni stan zdrowia zatrudnionych pracowników, brak pełnego wyposażenia przy stanowisku mycia rąk, brak pełnej dokumentacji i zapisów dotyczących stosowania zasad dobrej praktyki higienicznej GHP/GMP;

- żywienia zbiorowego otwartego ogółem:

niewłaściwy stan techniczny ścian, sufitów, podłóg, wyposażenia, sprzętu, wykorzystywanie do produkcji środków spożywczych bez oznakowania, brudno utrzymane, niesystematycznie i niedokładnie sprzątane pomieszczenia, brak dokumentacji potwierdzającej odpowiedni stan zdrowia zatrudnionych pracowników, brak środka dezynfekcyjnego do powierzchni kontaktujących się z żywnością, brak dokumentacji potwierdzającej odbyte przez pracowników szkolenia z zakresu dobrej praktyki higienicznej, brak pełnego wyposażenia przy stanowisku mycia rąk, brak pełnej dokumentacji i zapisów dotyczących stosowania zasad dobrej praktyki higienicznej GHP/GMP/HACCP;

- żywienia zbiorowego zamkniętego:

brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, brak pełnego wyposażenia przy stanowisku mycia rąk, brak informacji o składnikach powodujących alergię lub wywołujących reakcje nietolerancji w oferowanym asortymencie dań i potraw, brak dokumentacji potwierdzającej odpowiedni stan zdrowia zatrudnionych pracowników, brak pełnej dokumentacji i zapisów dotyczących stosowania zasad dobrej praktyki higienicznej GHP/GMP/HACCP.

Jakość zdrowotna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków

Kontrole przeprowadzono w ramach: urzędowej kontroli żywności i badań monitoringowych zanieczyszczeń żywności, materiałów i wyrobów kontaktujących się z żywnością oraz kosmetyków.

W 2020 r. poddano badaniom laboratoryjnym **132 próbki** (130 próbek żywności, 2 próbki materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością); **11 próbek żywności** zostało **zakwestionowanych**.

Powód kwestionowania:

- stwierdzenie zanieczyszczeń mikrobiologicznych w 10 próbkach pobranych do badań laboratoryjnych wg „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2020r.”,
- nieprawidłowości w oznakowaniu środków spożywczych specjalnego przeznaczenia medycznego (1 próbka) wg „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2020r.”,

W roku sprawozdawczym nie było zgłoszeń dotyczących podejrzenia zatruc pokarmowych związku z tym, nie było konieczności pobierania próbek z takich ognisk.

Bezpieczeństwo żywności i pasz jest jednym z najważniejszych celów polityki ochrony zdrowia konsumentów. Utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa w tym zakresie ma kluczowe znaczenie nie tylko dla ochrony zdrowia publicznego, ale także dla zachowania zaufania konsumenta do żywności.

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach – RASFF

Ważnym elementem polityki ochrony zdrowia ludności jest System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach - RASFF, w ramach, którego PPIS w Iławie podejmuje działania zgodnie z kompetencjami.

Zasada działania Systemu RASFF opiera się na zbieraniu i szybkim przekazywaniu informacji o żywności, materiałach i wyrobach do kontaktu z żywnością mogących stanowić zagrożenie dla zdrowia konsumentów. W ramach Systemu dokonywana jest ocena stopnia zagrożenia dla zdrowia konsumentów, w wyniku pojawienia się na rynku środków spożywczych lub materiałów do kontaktu z żywnością szkodliwych dla zdrowia, a także niebezpiecznych z punktu widzenia ochrony środowiska. System przewiduje także informowanie o podjętych w trybie pilnym środkach zaradczych.

W 2020 r., na terenie powiatu iławskiego w ramach funkcjonowania systemu RASFF podejmowano działania w stosunku do **45 powiadomień**; przekazanych przez Wojewódzki Punkt Kontaktowy.

W związku z tymi powiadomieniami:

- przeprowadzono **6 kontroli** w **6 obiektach**;
- uzyskano telefonicznie lub faxem / e-mailem **99 informacji**.

W roku sprawozdawczym nie przekazywano powiadomień własnych do Wojewódzkiego Punktu Kontaktowego Systemu RASFF WSSE w Olsztynie.

Ponadto, w 2020 r., powiadomienia w ramach System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach – RASFF dotyczyły:

żywności, w tym:

1. stwierdzenie obecności *Salmonella Enteritidis* w 1 z 5 badanych próbek produktu pn. „udziec z kurczaka” – wyprodukowanych w Polsce;
2. stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu benzo(a)pirenu i sumy WWA w produkcie pn. „Chipsy bananowe” – wyprodukowanym w Polsce;

3. stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny w produkcie pn. „Rodzynki sultańskie FRECO” – wyprodukowanym w Polsce;
4. stwierdzenie obecności *Salmonella spp.* w 10 g w 5 z 5 próbek produktu pn. „Kiełbasa biała surowa, kiełbasa wieprzowa, średnio rozdrobniona, surowa” – wyprodukowanych w Polsce;
5. stwierdzenie obecności *Salmonella Amsterdam* i *Salmonella Livingstone* w 1 z 5 zbadanych próbek produktu pn. „Sezam” – wyprodukowanych w Polsce;
6. stwierdzenie obecności *Salmonella Enteritidis* w 1 z 5 próbek produktu pn. „Filet z piersi kurczaka – schłodzony świeży” – wyprodukowanych w Polsce;
7. stwierdzenie przypuszczalnej obecności w 25 g *Escherichia coli* w produkcie pn. „Kiełbasa Metka Cebulowa”- wyprodukowanym w Polsce;
8. stwierdzenie obecności bakterii *Listeria monocytogenes* w 1 z 5 zbadanych próbek produktu pn. „Hamburger XXL drobiowo-wieprzowy” – wyprodukowanych w Polsce;
9. stwierdzenie obecności *Salmonella spp.* w 3 z 5 próbkach produktu pn. „Filet z piersi kurczaka kulinarnego” – wyprodukowanych w Polsce;
10. stwierdzenie obecności *Salmonella Enteritidis* w 2 z 5 próbek elementów drobiowych – wyprodukowanych w Polsce;
11. stwierdzenie obecności *Salmonella Enteritidis* w 3 z 5 próbek skórek z szyi kurczak – wyprodukowanych w Polsce;
12. stwierdzenie obecności *Salmonella Enteritidis* w 4 z 5 próbek produktu pn. „Filet z kurczaka” – wyprodukowanych w Polsce;
13. stwierdzenie obecności w 1 z 5 próbek obecności bakterii *Listeria monocytogenes* w 25 g w produkcie pn. „Kiełbasa surowa, metka wieprzowa” – wyprodukowanych w Polsce;
14. stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu kadmu w produkcie pn. „zarodki pszenne prażone – dobra kaloria 200 g” – wyprodukowanym w Polsce;
15. stwierdzenie wykrycia *Listeria monocytogenes* w produkcie pn. „Polędwica łososiowa” – wyprodukowanym w Polsce;
16. stwierdzenie wykrycia *Listeria monocytogenes* w produkcie pn. „Polędwica łososiowa” – wyprodukowanym w Polsce;
17. stwierdzenie zmienionych cech organoleptycznych w 5 z 5 zbadanych próbek produktu pn. „Wino Mogen david Concord” – wyprodukowanego w USA;
18. stwierdzenie obecności bakterii z grupy coli w ilości 1 jtk w 250 ml wody w 1 z 5 próbek produktu pn. „Żywiec Zdrój- niegazowany” – wyprodukowanych w Polsce;
19. stwierdzenie kadmu na poziomie $0,067 \pm 0,010$ mg/kg w produkcie pn. „Nestle Sinlac bezglutenowy produkt zbożowy po 4 miesiącu, 500 g” – wyprodukowanym w Polsce;
20. stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – chlorpyryfosu ($0,061 \pm 0,031$ mg/kg) w produkcie pn. „Brokuły różyczki, produkt głęboko mrożony Hortex” – wyprodukowanym w Polsce;
21. stwierdzenie obecności *Listeria monocytogenes* w 4 z 5 próbek produktu pn. „Metka cebulowa” - wyprodukowanych w Polsce;
22. stwierdzenie obecności ciała obcego (szkła) w produkcie pn. „Buraczki wiórki marki Lewiatan” – wyprodukowanym w Polsce;
23. stwierdzenie obecności *Salmonella spp.* w 10 g w 2 z 5 zbadanych próbek produktu pn. „mięso wieprzowe schab b/k, polędwiczki” – wyprodukowanych w Polsce;
24. stwierdzenie niewłaściwej jakości organoleptycznej (obcy, chemiczny zapach) w produkcie pn. „MAXI BURGER buns with sesame” – wyprodukowanym w Polsce;
25. stwierdzenie wykrycia tlenu etylu w obłuszczonej oraz nieobłuszczonej sezamie bio – kraj pochodzenia Indie;
26. stwierdzenie wykrycia tlenu etylu w obłuszczonej oraz nieobłuszczonej sezamie bio – kraj pochodzenia Indie;

27. stwierdzenie obecności *Salmonella Enteritidis* w produkcie pn. „Aiguillettes De Poulet Igf Classe A – wyprodukowanym w Polsce;
28. stwierdzenie zanieczyszczenia tlenkiem etylu sezamu użytego do produkcji produktu pn. „Bagel” – wyprodukowany w Polsce;
29. stwierdzenie wykrycia *Salmonella Enteritidis* i *Salmonella Infantis* w produkcie pn. „Udo z kurczaka” – wyprodukowanym w Polsce;
30. stwierdzenie obecności *Salmonella Typhimurium* w elementach i podrobach drobiowych w formie chłodzonej – wyprodukowanych w Polsce;
31. stwierdzenie wykrycia *Salmonella Infantis* w produkcie pn. „KK Serce OK10GWOR PJ” – wyprodukowanym w Polsce;
32. stwierdzenie nieznanego i niedozwolonego genetycznie modyfikowanego mikroorganizmu alpha-amylase w dwóch produktach pn. „Alfa-amylaza Browin”, „Alfa-amylase enzyme 4 g Coobra” – wyprodukowanych w Polsce;
33. stwierdzenie wykrycia *Salmonella Enteritidis* w 1 z 5 próbek produktu pn. „Filet z piersi kurczaka” – wyprodukowanym w Polsce;
34. niewystarczające dokumenty dotyczące śledzenia pochodzenia produktu pn. „California Shelled Almonds” – wyprodukowanego w Stanach Zjednoczonych;
35. stwierdzenie obecności niedeklarowanego składnika alergennego – orzechów ziemnych w produkcie pn. „Migdał Płatek” – wyprodukowanym w Polsce;
36. niewłaściwy poziom witamin w surowcach przeznaczonych do produkcji suplementów diety pn. „Vitamina B5, BBD 21/09/2022”, „VitaminaD3, BBD 03/12/2022” – wyprodukowanych w Chinach;
37. stosowanie niedozwolonych oświadczeń zdrowotnych w reklamie suplementu diety pn. „Detonic”;
38. stosowanie niedozwolonych oświadczeń zdrowotnych w reklamie suplementu diety pn. „Lung Detox”;
39. wystąpienie niepożądanych objawów po zjedzeniu batonika pn. „Dipper XL Tongue Painter Raspberry, marki Vidal”;
40. stwierdzenie obecności niezadeklarowanej substancji sildenafilu w suplementie diety pn. „Vimax VigRX” – kraj pochodzenia Stany Zjednoczone;
41. stwierdzenie wysokiej zawartości witaminy B6 w suplementie diety dla mężczyzn pn. „Alpha Multiwitamina dla mężczyzn” pochodzącym z Wielkiej Brytanii.

materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, w tym:

- 1) stwierdzenie migracji ołowiu na poziomie $> 3 \text{ mg/dm}^3$ z wyrobu „Granit talerz deserowy 20 cm czarny NBC” – kraj pochodzenia Chiny;
- 2) stwierdzenie migracji pierwszorzędowych amin aromatycznych na poziomie $0,37 \text{ mg/kg}$ z łyżki z tworzywa sztucznego pn. „Fiskars Functional Form Serving Spoon” – wyprodukowanej w Finlandii;
- 3) stwierdzenie niewłaściwej jakości pokrywek słoików szklanych produktu pn. „Sushi ginger 190 g, marki Terrasana”- wyprodukowanym w Fidżi;
- 4) niewłaściwa jakość puszek w produkcie „Har Blank Tomate Epice” firmy Bonduelle (425 ml) pochodzących z Węgier;

W ramach Wspólnotowego System Szybkiego Informowania (**RAPEX**). Służy on szybkiej wymianie informacji między Państwami Członkowskimi, a Komisją na temat środków i działań dotyczących produktów stwarzających zagrożenie oraz środków podjętych w danym kraju, by wykluczyć lub ograniczyć ich wprowadzanie na rynek, a także ewentualne użytkowanie. System ten obejmuje wszystkie produkty nieżywnościowe przeznaczone dla konsumentów oraz takie, co, do których istnieje prawdopodobieństwo, że mogą być przez nich użyte.

W 2020 r., otrzymano **4** powiadomienia o umieszczeniu w systemie notyfikacji dot. produktów kosmetycznych, tj. wyrobu do farbowania włosów pn. „**Black Henna**”, w którym wykryto obecność p-fenylenodiaminy oraz perfum „**Beautiful Parfum Setion**”, „**Beautiful Parfum FAMA**”, „**Gino Tossi Parfums Active Men**”, w których stwierdzono obecność alergenów zapachowych – przeprowadzono 11 kontroli interwencyjnych w obiektach.

Interwencje

W **2020** r., do Sekcji Higieny Żywności wpłynęło **8** pism z prośbą o interwencję od konsumentów.

4 - dotyczyły niewłaściwej jakości środków spożywczych:

- informacja klienta dotyczyła wprowadzania do obrotu mięsa niewłaściwej jakości, o znacznie zmienionych cechach organoleptycznych w sklepie w Iławie - 1 kontrola interwencyjna w przedmiotowej sprawie,
- informacja klienta dotycząca niewłaściwej jakości wody źródlanej niegazowanej pn. Knyszynianka „MOJA marka” 5l, w której wg informującego stwierdzono zanieczyszczenie przypominające wyglądem „zielone glony” – 1 kontrola interwencyjna w sklepie w Kisielicach,
- informacja dotycząca nieprawidłowości w uprawie i w związku z tym niewłaściwej jakości pomidorów pochodzących z gospodarstwa rolnego z terenu gminy Lubawa- w związku z informacją przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną,
- informacja dotycząca sprzedaży w sklepie z gm. Iława ryżu i kaszy jęczmiennej porażonych szkodnikami oraz artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia – 1 kontrola interwencyjna w przedmiotowej sprawie;

4 - dotyczyły niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego zakładów:

- sklep spożywczy- anonimowa informacja dotycząca nieprawidłowości w magazynowaniu dostarczanych do marketu środków spożywczych. Przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną;
- obiekty ruchome i tymczasowe - informacja dotycząca nieprawidłowości higieniczno-sanitarnych, w tym nieprzestrzegania higieny osobistej na stanowisku pracy. Przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną, podczas której dokonano oceny warunków technicznych oraz stanu sanitarnego punktu sprzedaży lodów;
- sklep spożywczy - informacja anonimowa dotycząca nieprzestrzegania warunków higieniczno-sanitarnych w sklepie. Przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną;
- internat w Lubawie- informacja o nieprawidłowościach higieniczno-sanitarnych i technicznych w kuchni. Przeprowadzona została 1 kontrola interwencyjna, przez przedstawicieli W-MPWIS, jako organu I instancji.

Przeprowadzone kontrole potwierdziły zasadność otrzymanych informacji w **4** przypadkach. Poprawę egzekwowano w postępowaniu administracyjnym oraz mandatowym.

Podobnie jak w latach ubiegłych podejmowana była współpraca z Inspekcją Weterynaryjną z Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, przy prowadzonych działaniach nadzorczych korzystano z asysty funkcjonariuszy Powiatowej Policji w Iławie.

Ponadto, w roku sprawozdawczym przekazano informacje zwrotne na zapytania otrzymane od Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych dotyczące podmiotów z terenu powiatu iławskiego; udostępniono wykaz podmiotów wg wskazanych kryteriów; do Naczelnika Urzędu Skarbowego w Olsztynie przekazano informacje dotyczące wyników kontroli przeprowadzonych w wybranych obiektach gastronomicznych na terenie powiatu; do Burmistrzów Miast oraz Wójtów gmin z terenu powiatu przekazano opracowane, na podstawie wytycznych GIS, rekomendacje dla zarządców targowisk, na których sprzedawana jest żywność, celem ograniczenia ryzyka zarażenia się wirusem SARS-CoV-2; do Państwowej Inspekcji

Ochrony Roślin i Nasiennictwa przekazano informację o nieprawidłowościach w zakresie stosowania środków ochrony roślin w gospodarstwie prowadzącym uprawę pomidorów.

Podjęmowane działania kontrolno–represyjne w latach 2018 - 2020

Rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba obiektów objętych nadzorem PPIS w Iławie	1076	1103	1090
Liczba przeprowadzonych kontroli	677	657	515
Ilość wydanych decyzji merytorycznych	428	340	279
Liczba nałożonych mandatów	77	52	53
Kwota mandatów	15 000 zł	12 100 zł	12 100 zł

Na podstawie analizy ilości i kwoty nałożonych mandatów karnych (2018 r.- 77/15 000 zł; 2019 r.- 52/12 100 zł, 2020 r. – 53/12 100 zł) przy równoczesnym uwzględnieniu liczby przeprowadzonych kontroli i rekontroli (2018 r.- 677; 2019 r.- 657; 2020 - 515), należy wywnioskować, że w skontrolowanych zakładach częściej stwierdzano nieprawidłowości higieniczno-sanitarne, czego skutkiem było nałożenie mandatów karnych (w 2018 r. 11% przeprowadzonych kontroli skutkowało nałożeniem mandatu karnego, w 2019 r. 8% zaś w 2020 r. takich przypadków było 10%).

Stwierdzane podczas kontroli uchybienia sanitarne wynikały, tak jak dotychczas miało to miejsce, najczęściej z braku kontroli wewnętrznej, która niewątpliwie powinna stanowić istotny element w zakładach żywnościowo-żywnieniowych, szczególnie małych.

WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE W SZKOŁACH I INNYCH PACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

Realizuje zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania dotyczące higieny i stanu technicznego pomieszczeń oraz sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, szkołach wyższych oraz placówkach wypoczynku, a także higieny procesów nauczania. Przedmiotem czynności kontrolnych prowadzonych w zakładach nauczania i wychowania było:

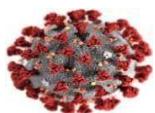
1. egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
2. nadzorowanie stanu technicznego sal zajęć, sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, terenów i urządzeń kultury fizycznej,
3. nadzorowanie realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin w pracowniach i laboratoriach oraz w warsztatach szkolnych,
4. analizowanie tygodniowych rozkładów zajęć,
5. ocenianie dostosowania mebli edukacyjnych do wymagań ergonomii.

Na terenie powiatu iławskiego nadzorem sanitarnym objęto 83 zakłady nauczania i wychowania, w tym: 5 żłobków, 20 przedszkoli, 2 punkty przedszkolne, 34 szkoły podstawowe, 2 szkoły muzyczne, 10 zespołów szkół (żłobek, oddział przedszkolny, szkoła podstawowa, liceum ogólnokształcące, szkoły branżowe I i II stopnia), technika, warsztaty szkolne, internaty), 2 placówki pracy pozaszkolnej, 1 szkołę wyższą, 1 placówkę rekreacyjną, 1 szkołę policealną, 1 międzyszkolny ośrodek sportowy, 1 specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, 1 placówkę opiekuńczo-wychowawczą, 1 centrum rozwoju edukacji, bibliotekę pedagogiczną.

W 2020 r. ze względu na sytuację epidemiologiczną kraju przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną placówki stałej i 47 kontrole placówek wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży.

Wypoczynek dzieci i młodzieży

Na terenie powiatu iławskiego w 2020 roku zorganizowano 11 placówek wypoczynku zimowego i 58 placówek wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży. Z wypoczynku skorzystało **1480** uczestników. Łącznie przeprowadzono 47 kontrole sanitarnych. We wszystkich skontrolowanych placówkach bieżący stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

DZIAŁALNOŚĆ PRZECIWEPIDEMICZNA

sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

Choroby zakaźne, pomimo masowych szczepień ochronnych, stosowania należytego reżimu sanitarnego w placówkach leczniczych, jak i ogromnego postępu medycyny nadal stanowią istotny problem społeczny, medyczny i epidemiologiczny. Dlatego też, zapobieganie i ograniczanie skutków chorób zakaźnych to jedno z ważniejszych zadań służb sanitarnych realizowane poprzez ciągłe monitorowanie sytuacji epidemiologicznej, wdrażanie postępowania przeciwepidemicznego i profilaktycznego, jak również nadzór nad realizacją szczepień ochronnych oraz działalność informacyjno-edukacyjną.

Podstawą oceny sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie iławskim w 2020 r., były dane liczbowe o zachorowaniach na choroby zakaźne pochodzące z wszystkich placówek leczniczych z terenu naszego powiatu.

Gromadzone, na potrzeby nadzoru epidemiologicznego informacje o chorobach zakaźnych obejmują jednostki chorobowe podlegające obowiązkowi zgłaszania z mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r., o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

W 2020 r., zgłoszono z terenu powiatu iławskiego **3 539 przypadków zachorowań na choroby zakaźne** (w 2019 r. – 1 556, w 2018 r. – 1 078), przeprowadzono **6 715 dochodzeń epidemiologicznych** w przypadkach podejrzeń lub zachorowań na choroby zakaźne (w 2019 r. - 280 w 2018 r. – 288).

Dochodzenia przeprowadzane były w tych jednostkach chorobowych, w których wymagane jest:

- ustalenie źródła zakażenia,
- wykrycie czynnika etiologicznego powodującego zachorowanie,
- objęcie nadzorem epidemiologicznym lub kwarantanną osób kontaktujących się z chorym lub podejrzanym o zakażenie,
- ustalenie stanu zdrowia zwierzęcia podejrzanego o zakażenie wścieklizną, w celu podjęcia ostatecznej decyzji dotyczącej szczepienia osoby pogryzionej przez to zwierzę,
- przeprowadzenie kwalifikacji zachorowań, zgodnie z definicjami przypadków chorób zakaźnych dla potrzeb nadzoru epidemiologicznego.

Prowadzenie nadzoru nad chorobami ma na celu uzyskanie konkretnych korzyści dla zdrowia publicznego. Informacje uzyskane w wyniku nadzoru służą nie tylko czystej wiedzy epidemiologicznej, ale dają rozeznanie, co do rozmiarów konkretnych zagrożeń.

Monitoring sytuacji epidemiologicznej powiatu odbywał się na podstawie analiz i weryfikacji otrzymanych zgłoszeń lub podejrzeń zachorowań na choroby zakaźne. Nadsyłane zgłoszenia podlegają rejestracji w oparciu o stworzone dla potrzeb nadzoru epidemiologicznego definicje zakażeń i chorób zakaźnych.

Choroby wieku dziecięcego

W 2020 r., nie odnotowano zachorowań na różyczkę. Odnotowano natomiast **26** zachorowań na pełnicę - szkarlatyna (w 2019 r. – 49, w 2018 r. – 69) oraz nie odnotowano zachorowań na świnke (w 2019 r. – 2, w 2018 r. – 4). Zachorowania te nie wymagały hospitalizacji.

Od 2009 r. w całej Polsce, chorobą najczęściej występującą u dzieci jest ospa wietrzna. W 2020 r., w powiecie iławskim odnotowano **146** zachorowań, z których **1** wymagał hospitalizacji (w 2019 r. – 776, w 2018 r. – 446). Ospa wietrzna jest chorobą, której można zapobiegać poprzez szczepienia. W Polsce szczepienia te, nadal są szczepieniami zalecanymi z wyjątkiem dzieci (do 12 roku życia) z wybranych grup zagrożonych ciężkim przebiegiem choroby i znacznym ryzykiem

wystąpienia powikłań oraz dzieci do 12 roku życia z otoczenia ww., które nie chorowały na ospę wietrzną. Wysoka cena szczepionki ogranicza jej powszechne stosowanie.

W 2020 r., w powiecie ławskim **nie** odnotowano zachorowań na krztusiec (w 2019 r. – 20, a w 2018 r. – 3).

Korzystna jest sytuacja epidemiologiczna odry, w naszym powiecie w 2020 r., **nie** odnotowano **ani jednego przypadku** (w 2019 r. – 0, w 2018 r. – 0).

Neuroinfekcje

W 2020 r., **nie** zarejestrowano zachorowań na zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych o etiologii wirusowej (w 2019 r. – 3, w 2018 r. – 1) oraz zarejestrowano **1** przypadek zapalenia mózgu o etiologii wirusowej (w 2019 r. – 1, w 2018 r. – 3).

(WZW) Wirusowe zapalenie wątroby

Wirusowe zapalenia wątroby (WZW) to grupa chorób zakaźnych wywołanych przez hepatotropowe wirusy powodujące zapalenie wątroby. Choroby te wywoływane są najczęściej przez wirusy: HAV, HBV, HCV. Objawy chorobowe związane są z uszkodzeniem komórki wątrobowej.

Od kilku lat w całej Polsce zachorowania na **WZW-A** (żółtaczka pokarmowa) występowały sporadycznie, ale od 2017 r. zarejestrowano ich zwiększoną liczbę. WZW typu A jest chorobą szerzącą się głównie drogą pokarmową przez zakażone produkty żywnościowe, a rezerwuarem jest przede wszystkim człowiek. W **2020** r., na terenie naszego powiatu **nie** zarejestrowano **ani jednego** przypadku zachorowania (w 2019 r. – 0, w 2018 r. – 6).

W 2020 r. **nie odnotowano** zachorowań (w 2019 r. – 1, w 2018 r. – 3) na WZW B (żółtaczkę wszczepienną) oraz **nie odnotowano ani jednego** zachorowania (w 2019 r. – 0, w 2018 r. – 2) na WZW C (żółtaczkę wszczepienną).

Sytuacja taka, jest wynikiem zarówno realizacji obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych, jak też poprawy skuteczności procesów sterylizacji sprzętu medycznego. Szczególnie, w przypadku zakażeń HCV, gdzie brak jest możliwości czynnego uodpornienia, najważniejszą rolę w zapobieganiu zakażeniom odgrywa przestrzeganie zasad aseptyki w placówkach leczniczych oraz we wszystkich zakładach świadczących usługi dla ludności, w których wykonuje się zabiegi naruszające ciągłość skóry (tatauaże, kolczykowanie, manicure, pedicure, itp.), stad stały nadzór inspekcji sanitarnej nad tymi zakładami.

Borelioza

Borelioza (choroba z Lyme, krętkowica kleszczowa) – wielonarządowa choroba zakaźna wywołwana przez bakterie należące do krętków, przenoszona na człowieka i niektóre zwierzęta przez kleszcze z rodzaju Ixodes. Najbardziej narażeni na tę chorobę są pracownicy leśni, rolnicy, osoby zbierający runo leśne.

Borelioza jest najbardziej rozpowszechnioną bakteryjną chorobą odkleszczową w Polsce. Na terenie naszego **powiatu** w **2020** r., zarejestrowano **2** przypadki, w 2019 r. było 59 przypadków, a w 2018 r. 51 przypadków zachorowań. Istniejące zagrożenie boreliozą wymaga podejmowania szerokich działań edukacyjnych wśród ludności w zakresie zapobiegania tej chorobie, a także innym chorobom odkleszczowym.

Wścieklizna

Na terenie powiatu ławskiego w 2020 r., **87** osób zostało pogryzionych przez zwierzęta, w tym **16** osób zostało zakwalifikowanych do szczepienia p/wściekliznie i **1** osoba wymagała hospitalizacji (w 2019 r. – 133 osoby zostały pogryzione przez zwierzęta, w tym 26 osoby zostały zakwalifikowane do szczepienia p/wściekliznie i żadna osoba nie wymagała hospitalizacji, w 2018 r. – 162 osób zostało pogryzionych przez zwierzęta, w tym 23 osoby zostały zakwalifikowane do szczepienia p/wściekliznie i 2 osoby wymagały hospitalizacji).

Wśród osób szczepionych – 7 zostało pogryzionych przez psa oraz 9 zostało pogryzionych przez kota. W większości przypadków, szczepienia podjęto z powodu braku możliwości obserwacji zwierzęcia, a tym samym wykluczenia zakażenia wścieklizną.

Do zakresu kompetencji PPIS w Iławie od 1 stycznia 2014 r., weszły zadania związane z prowadzeniem rejestru zachorowań/podejrzeń zachorowań na gruźlicę i chorób przenoszonych drogą płciową. Wprowadzone rozwiązania mają na celu zapewnienie skuteczności i szczelności nadzoru nad osobami chorymi na gruźlicę płuc, obowiązany do leczenia w warunkach hospitalizacji (gruźlica prątkująca) lub w warunkach leczenia otwartego.

W minionym roku zarejestrowano 3 przypadki zachorowań na gruźlicę, w tym: płucna – 3, pozapłucna – 0; (w 2019 r. – 6 przypadków, w tym: płucna – 6, pozapłucna – 0; w 2018 r. – 3 przypadki, w tym: płucna – 3, pozapłucna – 0).

Nie zarejestrowano natomiast zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową.

Zachorowania Covid -19 (zakażenie SARS -CoV-2)

W 2020 r. po raz pierwszy zarejestrowano nowe przypadki zachorowań COVID-19 (zakażenia wirusem SARS-CoV-2). Jest to nowy typ wirusa, który przyczynił się do powstania epidemii w kraju i podjęcia wzmożonych działań zapobiegających jego rozprzestrzenianiu się.

COVID-19 to przyjęty skrót choroby, którą wywołuje koronawirus SARS-CoV-2. SARS w tym wypadku to skrót od Severe Acute Respiratory Syndrome, czyli ciężki ostry zespół oddechowy, ponieważ w ten sposób choroba się objawia. COVID-19 wywołuje jeden z koronawirusów, podobny w wielu aspektach do choroby SARS, która wystąpiła w Azji na przełomie 2002 i 2003 roku. Szacuje się jednak, że w przypadku koronawirusa zaraźliwość jest większa. Okres wylegania koronawirusa wynosi od 1 do 14 dni, średnio trwa to jednak około 5 dni. Choroba COVID-19 przenosi się drogą kropelkową, a w znacznie mniejszym zakresie – przez kał.

Na obecną chwilę nie ma dowodów na to, że zwierzęta domowe przenoszą chorobę, wobec czego możemy się zarazić:

- bezpośrednio od innej osoby,
- pośrednio, np. dotykając przedmiot, na którym znajduje się wydzielina osoby chorej, a następnie pocierając oczy, usta, nos.

Dlatego w przypadku koronawirusa, kluczowe jest zachowanie higieny i innych zaleceń, szczególnie w przypadku osób najbardziej narażonych, tzn. starszych i ze zmniejszoną odpornością (np. po chemioterapii). W odnotowanych przypadkach na terenie powiatu iławskiego do najczęstszych objawów należały :

- gorączka,
- duszność,
- kaszel,
- ból mięśni,
- ogólne zmęczenie,
- ból gardła,
- nagła utrata zmysłu zapachu oraz smaku.

W związku z rozprzestrzenianiem koronawirusa na całym świecie oraz rosnącą liczbą zgonów wprowadzono na terenie całego kraju od dnia 20 marca 2020 r. stan epidemii do odwołania oraz wprowadzono obowiązek kwarantanny dla osób powracających z zagranicy.

W analizowanym okresie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Iławie w drodze decyzji administracyjnej wydał 3 307 decyzji nakazujących lub wygaszających obowiązek kwarantanny oraz izolacji w warunkach domowych. W związku ze zmianą przepisów od 26 października 2020 r. informację o osobach objętych obowiązkiem kwarantanny w związku z bliskim kontaktem z chorymi umieszczano w systemie EWP i nie wydawano decyzji administracyjnych.

W 2020 r. na terenie powiatu iławskiego odnotowano **3 138** przypadków zachorowań w związku z zakażeniem SARS-CoV-2, w **258** przypadkach osoby wymagały hospitalizacji. Odnotowano **78** zgonów.

Ponadto, w związku z wprowadzonym stanem epidemii w Polsce prowadzone były postępowania administracyjne, dotyczące osób, które nie przestrzegały nakazów oraz zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii w kraju. Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Iławie wpłynęło **70** notatek urzędowych z Policji dotyczących naruszeń nakazów i zakazów. Wydano **8** decyzji administracyjnych o nałożeniu kar pieniężnych za kwotę **24.000 zł**. W związku z prowadzonym postępowaniem administracyjnym zostały wniesione **3** odwołania do Warmińsko – Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora. We wszystkich przypadkach uchylono decyzję Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Iławie.

W ramach działań przeciwepidemicznych w 2021 r. kontynuowane będą działania nadzоровe w celu zapobiegania rozprzestrzeniania się SARS-CoV-2.

Stan sanitarny podmiotów medycznych świadczących usługi lecznicze

Realizując zadania z zakresu zdrowia publicznego Państwowa Inspekcja Sanitarna wiele uwagi poświęca sprawowaniu nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których udzielane są świadczenia zdrowotne.

Podczas kontroli udzielano szczegółowego instruktażu oraz wydawano zalecenia pokontrolne, przekazywano informacje o aktualnie obowiązujących przepisach prawnych w zakresie wymogów sanitarnych.

W 2020 roku w ramach nadzoru nad przestrzeganiem bezpieczeństwa sanitarnego w podmiotach leczniczych oraz realizacji Programu Szczepień Ochronnych skontrolowano **4 podmioty lecznicze**, w których przeprowadzono **4 kontrole**, w tym:

- 4 kontrole kompleksowych wynikających z Planów Pracy;
- 0 kontroli Punktów Szczepień wynikających z Planów Pracy

Postępowanie administracyjno–egzekucyjne:

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości i w związku z tym nie prowadzono postępowania administracyjno–egzekucyjnego.

W 2020 r. pod nadzór PPIS w Iławie przekazane zostały obiekty - 11, które były pod nadzorem Warmińsko – Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Realizacja szczepień ochronnych

Państwowa Inspekcja Sanitarna uczestniczy w realizacji programu szczepień ochronnych (PSO) przez dystrybucję preparatów szczepionkowych i nadzór nad wykonawstwem szczepień.

W związku z ogłoszeniem **20 marca 2020 r.** na terenie kraju stanu epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS–CoV-2, punkty szczepień w podmiotach leczniczych zawiesiły bieżącą realizację szczepień obowiązkowych w ramach Programu Szczepień Ochronnych u dzieci do czasu ogłoszenia i opublikowania przez Ministra Zdrowia i Głównego Inspektora Sanitarnego 17 kwietnia 2020 r. komunikatu w sprawie wykonywania szczepień w czasie pandemii COVID-19.

W 2020 r. w **12** podmiotach, funkcjonowały systemy elektronicznego całodobowego monitorowania temperatury w urządzeniach chłodniczych do przechowywania szczepionek oraz w **Pododdziale Neonatologicznym** Szpitala Powiatowego im. Wł. Biegańskiego prowadzony był całodobowy monitoring w formie papierowej.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie transportu, przechowywania, czy przestrzegania terminów ważności szczepionek.

Szczepienia ochronne są najskuteczniejszą metodą ochrony przed groźnymi chorobami zakaźnymi. Zakres tej ochrony i realizacja programu szczepień ochronnych (PSO) zależy w dużej mierze od rodziców. Każdy z nas ma realny wpływ na zdrowie swoje i swoich najbliższych.

W Polsce program szczepień ochronnych jest aktualizowany co roku w zależności od potrzeb epidemiologicznych, a także możliwości ekonomicznych i technologicznych wprowadzenia kolejnych szczepionek.

Program szczepień dzieli się na szczepienia **obowiązkowe**, finansowane z budżetu Ministerstwa Zdrowia oraz szczepienia **zalecane**, odpłatne.

Szczepienia obowiązkowe.

W ramach programu szczepień ochronnych (PSO) na 2020 r. prowadzono szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży od 0 do 19 roku życia przeciwko: gruźlicy, błonicy, krztuścowi, tężcowi, odrze, różyczce, śwince, ostremu nagminnemu porażeniu dziecięcemu (poliomyelitis), wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, przeciwko zakażeniom wywołanym przez *Haemophilus influenzae* typ B (Hib), przeciwko zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* oraz przeciwko ospie wietrznej dzieci z grup ryzyka, ponadto, wśród grup osób w sposób szczególny narażonych na zakażenie przeciwko: wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, błonicy, durowi brzuszemu, wścieklicznie, tężcowi.

Celem szczepień jest m.in. utrzymanie wysokiego poziomu odporności zbiorowiskowej oraz zmniejszenie szans zachorowania osób nieuodpornionych. Szczepienia masowe realizowane są w odniesieniu do chorób, gdzie człowiek jest jedynym rezerwuarem zarazka. Pozwalają nie tylko na poprawę sytuacji epidemiologicznej, ale również na eliminację lub eradykację tych chorób.

Szczepienia zalecane

Szczepienia zalecane (odpłatne) to szczepienia nieobowiązkowe, które bardzo znacząco uzupełniają ochronę przed groźnymi chorobami.

Do nich zaliczamy m.in. szczepienia przeciwko: inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*, inwazyjnym zakażeniom *Neisseria meningitidis* - wywołującym posocznicę i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, ospie wietrznej - prowadzącej do bardzo ciężkich powikłań w obrębie układu nerwowego, rotawirusom - powodującym biegunki o ciężkim przebiegu, niejednokrotnie wymagającym hospitalizacji, wirusowemu zapaleniu wątroby typu A i typu B, kleszczowemu zapaleniu mózgu, grypie, ludzkim wirusowi brodawczaka, żółtej gorączce, cholercie, durowi brzuszemu, wścieklicznie.

Szczepienia ochronne w **powiecie** iławskim realizowane były, zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych (PSO) na 2020 r., stanowiącym załącznik do Komunikatu Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 16 października 2019 r. (D. Urz. Ministra Zdrowia poz. 87), w **12 Punktach Szczepień** podmiotów leczniczych oraz w Pododdziale Neonatologicznym Powiatowego Szpitala im. W. Biegańskiego w Iławie.

Szczepienia w grupie dzieci do lat 2 przeprowadzane były sukcesywnie według dat urodzeń. Szczepienia dzieci powyżej 2 roku życia i młodzieży przeprowadzano zgodnie z wojewódzkim „Terminarzem Szczepień Ochronnych”.

Wykonanie obowiązkowych szczepień ochronnych na terenie powiatu w 2020 roku w porównaniu z rokiem 2019 i 2018:

Rodzaj szczepionki	Rodzaj/ schemat szczepienia	Rocznik podlegający do szczepienia w 2020 roku	% wykonanie w 2020 r.	Rocznik podlegający do szczepienia w 2019 roku	% wykonane w 2019 r.	Rocznik podlegający do szczepienia w 2018 roku	% wykonanie w 2018 r.
p/gruźlicy	w I dobie życia	2020	99,88%	2019	99,0%	2018	99,2%
p/WZW B	szczepienie	2020	47,57%	2019	49,3%	2018	45%

	uzupełniająca (III dawki)						
	szczepienie uzupełniająca (III dawki)	2019	99,4%	2018	99,2%	2017	98,7%
p/blonicy, tęzcowi, krztuścowi oraz zakażeniom Haemophilus influenzae typu b	szczepienie pierwotne (III dawki)	2020	56,16%	2019	57,3%	2018	53,8%
	szczepienie uzupełniająca (IV dawki)	2019	63,56%	2018	61,6%	2017	57,9%
p/ostremu nagminnemu porażeniu dziecięcemu (poliomyelitis	szczepienie pierwotne (II dawki)	2020	56,16%	2019	57,3%	2018	53,8%
	szczepienie uzupełniająca (III dawki)	2019	63,56%	2018	61,6%	2017	57,9%
p/zakażeniom Streptococcus pneumoniae	szczepienie pierwotne (II lub III dawki)	2020	60,15%	2019	69,7%	2018	72,3%
p/zakażeniom Streptococcus pneumoniae	szczepienie uzupełniająca (III lub IV dawki)	2019	90,78%	2018	94,4%	2017	93,9%
p/odrze, świnice i różyczce	szczepienie podstawowe (I dawka)	2019	97,21%	2018	94,9%	2017	96,5%
	szczepienie przypominają ce (II dawka)	2015	94,89%	2014	95,0%	-	-
	szczepienie przypominają ce (II dawka)	2011	95,80%	2010	97,1%	2009	97,4%
p/blonicy, tęzcowi, krztuścowi i poliomyelitis	szczepienie I przypominają ce	2015	95,67%	2014	98,1%	2013	95,4%
p/blonicy, tęzcowi, krztuścowi	szczepienie II przypominają ce	2007	98,36%	2006	98,8%	2005	98,8%
p/blonicy, tęzcowi	szczepienie III przypominają ce	2002	97,28%	2001	97,9%	2000	97,6%

**Szczepienia obowiązkowe dzieci przeciwko
inwazyjnym zakażeniom Streptococcus pneumoniae:**

W 2020 r. realizowano obowiązkowe szczepienia przeciwko inwazyjnym zakażeniom Streptococcus pneumoniae w całej populacji dzieci urodzonych w 2020 r. oraz kontynuowano obowiązkowe szczepienia w całej populacji dzieci urodzonych w 2019 r. oraz wśród grup dzieci obejmujących:

- *dzieci od 2 miesiąca życia do ukończenia 5 roku życia*: po urazie lub z wadą ośrodkowego układu nerwowego przebiegającymi z wyciekami płynu mózgowo – rdzeniowego; zakażone HIV; po przeszczepieniu szpiku; przed przeszczepieniem lub po przeszczepieniu narządów wewnętrznych lub przed wszczepieniem lub po wszczepieniu implantu ślimakowego;
- *dzieci od 2 miesiąca życia do ukończenia 5 roku życia chorujące na*: przewlekłe choroby serca; schorzenia immunologiczno-hematologiczne, w tym małopłytkowość idiopatyczną, ostrą białaczkę; chłoniaki; sferocytozę wrodzoną; asplenię wrodzoną, dysfunkcję śledziony po splenektomii lub po leczeniu immunosupresyjnym; przewlekłą niewydolność nerek i nawracający zespół nerczycowy, pierwotne zaburzenia odporności, choroby metaboliczne, w tym cukrzycę, przewlekłe choroby płuc, w tym astmę;
- *dzieci od 2 miesiąca życia do ukończenia 12 miesiąca życia urodzone przed ukończeniem 37 tygodnia ciąży lub urodzone z masą urodzeniową poniżej 2500 g.*

Szczepienia obowiązkowe dzieci z grup ryzyka przeciwko ospie wietrznej

W ramach powyższych szczepień wykorzystano **86** dawek szczepionki wśród grup dzieci obejmujących:

- a) **dzieci do ukończenia 12 roku życia**: z upośledzeniem odporności o wysokim ryzyku ciężkiego przebiegu choroby, z ostrą białaczką limfoblastyczną w okresie remisji; zakażone HIV; przed leczeniem immunosupresyjnym lub chemioterapią;
- b) **dzieci do ukończenia 12 roku życia z otoczenia osób określonych w lit. a**, które nie chorowały na ospę wietrzną;
- c) **dzieci do ukończenia 12 roku życia, inne niż wymienione w lit. a i b, przebywających w**: zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych, zakładach opiekuńczo-leczniczych, rodzinnych domach dziecka, domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, domach pomocy społecznej, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych;
- d) **innych niż wymienione w pkt a–c, przebywających w** żłobkach lub klubach dziecięcych.

**Szczepienia obowiązkowe przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis
oraz zakażeniom Haemophilus influenzae typu b (DTaP-IPV-Hib)**

Wykorzystano **470** dawek szczepionki skojarzonej **5 w 1** wśród grup dzieci obejmujących:

- *dzieci od 2 miesiąca życia urodzone przed ukończeniem 37 tygodnia ciąży lub urodzone z masą urodzeniową poniżej 2500 g* lub z przeciwwskazaniami do szczepienia szczepionką pełnokomórkową p/krztuścowi.

**Szczepienia obowiązkowe przeciwko tężcowi osób po zranieniach i urazach w 2020 oraz latach
2019 i 2018**

Rok sprawozdawczy	Liczba zaszczepionych osób ogółem	Liczba zaszczepionych osób grupie 20-29 lat	Liczba zaszczepionych osób grupie 30 i powyżej
2020	448	11	437
2019	659	24	635
2018	783	28	755

Szczepienia obowiązkowe przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B osób narażonych

W ramach powyższych szczepień w 2020 r., podano **32** dawki szczepionki w następujących grupach:

- osoby szczególnie narażone na zakażenie w wyniku styczności z osobą zakażoną WZW typu B, które nie były szczepione przeciw WZW typu B;
- osoby zakażone wirusem zapalenia wątroby typu C

oraz wykorzystano **22** dawki szczepionki u osób w fazie zaawansowanej choroby nerek z filtracją kłębuszkową poniżej 30 ml/min oraz u osób dializowanych.

Szczepienia zalecane

W 2020 r., w ramach szczepień zalecanych (koszt zakupu szczepionki ponosi pacjent, szczepienie finansowane przez samorządy w ramach programów zdrowotnych) zaszczepiono, m.in.:

- **1973** osoby przeciwko grypie – najliczniejszą grupę wiekową korzystającą z uodpornienia były osoby w przedziale wiekowym 65 i powyżej i stanowiły 57,21 % ogółu osób zaszczepionych;
- **196** osób przeciwko biegunkom rotawirusowym;
- **40** osób przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu;
- **97** osób przeciwko wirusowemu zapalniu wątroby typu B;
- **19** osób przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu A;
- **41** osób przeciwko zakażeniom Neisseria meningitidis;
- **12** osób przeciwko zakażeniom wirusem brodawczaka (HPV).

Niepożądane odczyny poszczepienne - NOP

W 2020 roku zgłoszono i zarejestrowano **1** przypadek wystąpienia niepożądanego odczynu poszczepiennego, zakwalifikowanego jako odczyn o charakterze łagodnym, po podaniu szczepionek Infanrix DTaP oraz szczepionki Imovax Polio u dziecka w 5 roku życia (I dawka przypominająca przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi oraz poliomyelitis). Objaw niepożądany w postaci nasilonego odczynu w miejscu wstrzyknięcia o średnicy 3-5 cm, ustąpił w tydzień od rozpoznania, nie pozostawiając trwałego uszczerbku na zdrowiu.

Osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych

Niepokojący jest fakt wzrostu osób odmawiających szczepień dzieci. Placówki lecznicze POZ zgłosiły **21** nowych przypadków uchylania się rodziców bądź opiekunów od obowiązku przeprowadzenia szczepień ochronnych u dzieci, w tym: **7** przypadków w mieście Iława, **6** przypadków w gminie Iława, **2** przypadki w mieście Lubawa, **2** przypadki w gminie Lubawa **3** przypadki w mieście i gminie Susz, **1** przypadek w gminie i mieście Kisielice.

Liczba dzieci nie zaszczepionych z powodu braku zgody rodziców na przeprowadzenie szczepień: ogółem – **116**.

Rok	Liczba dzieci uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych na terenie powiatu	Liczba wniosków do Wojewody Warmińsko- Mazurskiego o wszczęcie postępowania egzekucyjnego
2014	17	6
2015	17	4
2016	21	5
2017	57	3
2018	79	4
2019	95	12
2020	116	2

Finansowanie szczepień przez jednostki samorządowe:

Urząd Miasta Lubawa w ramach realizacji programu zdrowotnego dotyczącego profilaktyki chorób nowotworowych zaszczepiono w 2020 roku (szczepienie pierwotne - 2 dawki szczepionki) przeciwko zakażeniu wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) 77 dziewczynek oraz 72 chłopców urodzonych w 2006 i 2007 roku.

Ponadto, w 2020 roku realizowano program szczepień profilaktycznych p/grvpie, w ramach którego uodporniono 350 osób > 65 roku życia zamieszkujących miasto Lubawę.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Realizuje zadania mające na celu zapewnienie warunków higienicznych i zdrowotnych w uzgadnianej dokumentacji projektowej, opiniowanych przedsięwzięciach w ramach oceny oddziaływania na środowisko oraz podczas uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

ZNS uczestniczy w postępowaniach związanych z ochroną środowiska pod kątem identyfikacji zagrożeń dla zdrowia ludzi – w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko oraz w kwestii opiniowania w ramach ocen oddziaływania na środowisko. Powyższą kwestię reguluje ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz w ocenach oddziaływania na środowisko.

W 2020 r. realizując zadania zajmowano stanowiska w zakresie:

- strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
 - uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko – **0** zajęte stanowiska (w 2017 – 8, w 2018 – 7, w 2019 r. -4),
 - opiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko – **7** zajętych stanowisk (w 2019 r. -13);
- oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko:
 - opinia co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – **65** (w 2017 – 42, w 2018 – 64, w 2019 r. 47) zajętych stanowisk; w trakcie opiniowania zwracano szczególną uwagę na ewentualne negatywne oddziaływanie przedsięwzięć na środowisko pod kątem oddziaływania na zdrowie ludzi (emisja hałasu, promieniowanie elektromagnetyczne, zanieczyszczenie powietrza, w tym emisja odorów);
 - wydanie opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – **10** zajętych stanowisk (w 2017 r. -14, w 2018 r. - 14 , w 2019 r. 10 zajętych stanowisk);
 - uzgadniania dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych – **65** (w 2017 r. – 79, w 2018 r. -73, w 2019 r. 73) zajętych stanowisk; dotyczyły w szczególności budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych;
 - uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego – **64** (w 2017 r.- 47, w 2018 – 56, w 2019 r. - 39) zajętych stanowisk,

Ogółem przeprowadzono kontrole (wizji lokalnych) – **38** (w 2017 r.- 71, w 2018 r. -77, w 2019 r. - 65 kontrole).

DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

Głównym zadaniem promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej jest inicjowanie, organizowanie, koordynowanie i nadzór działalności w zakresie promocji zdrowego stylu życia i profilaktyki chorób.

Zadania te realizowane są poprzez zróżnicowane formy:

1. programy edukacyjne kierowane do dzieci, młodzieży, rodziców, środowiska szkolnego oraz środowiska lokalnego;
2. akcje ogólnopolskie i lokalne skierowane do ogółu społeczeństwa lub docelowych grup odbiorców;
3. narady, szkolenia, konferencje skierowane do poszczególnych środowisk (przeprowadzono: 7 szkoleń, przesyłano materiały edukacyjne drogą elektroniczną)
4. współpracę z mediami;
5. nawiązywanie partnerstwa w podejmowanych działaniach.

Ogólne kierunki działań w zakresie promocji zdrowia:

1. Realizacja zadań w zakresie profilaktyki chorób i promocji zdrowia w oparciu o wytyczne Komisji Europejskiej, Światowej Organizacji Zdrowia oraz Ministerstwa Zdrowia;
2. Realizacja zadań programu zapobiegania otyłości i nadwadze „Trzymaj Formę”
3. Współpraca w zakresie profilaktyki chorób i promocji zdrowia z władzami samorządowymi, instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w tym obszarze;
4. Realizacja kampanii społecznych, w tym akcji profilaktycznych, wynikających z bieżącej sytuacji epidemiologicznej;
5. Realizacja zadań wynikających z „Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce (POZNPT).

W ramach prowadzonej działalności PZiOZ koordynowała działania edukacyjne w placówkach leczniczych oraz placówkach nauczania i wychowania.

REALIZACJA INTERWENCJI PROGRAMOWYCH I NIEPROGRAMOWYCH

Profilaktyka nadwagi i otyłości

„Trzymaj Formę!” to ogólnopolski program edukacyjny realizowany przez Inspekcję Sanitarną już od 14 lat. Program ten ma na celu wypracowanie prozdrowotnych nawyków wśród uczniów szkół podstawowych m. in. prowadzenie aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. W roku szkolnym 2019/2020 placówki realizowały już XIV edycję programu. Kontynuację działań prozdrowotnych dzieci i młodzieży podjęto w 33 szkołach podstawowych. Program objął 2046 uczniów. Ze względu na epidemię wszelkie działania związane z programem zostały zawieszono. Do realizacji programu szkoły otrzymały materiały edukacyjne: poradniki, broszurki, plakaty.

Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych.

„Skąd się biorą produkty ekologiczne” to ogólnopolski program edukacyjny dla dzieci w wieku 5-6 lat. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

W roku szkolnym 2019/2020 program pilotażowy realizowany był w 3 przedszkolach w Iławie. Programem objęto 200 dzieci i 124 rodziców.

Profilaktyka uzależnień - profilaktyka palenia tytoniu

Do jednych z najważniejszych zadań promocji zdrowia Państwowej Inspekcji Sanitarnej są programy promujące profilaktykę tytoniową. Podejmowane działania mają na celu zmniejszenie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy - palenie czynne i bierne, a także promowanie życia wolnego od dymu tytoniowego realizowano poprzez dwa programy antytytoniowe:

- **„Czyste powietrze wokół nas”** - program przedszkolnej edukacji antynikotynowej z udziałem rodziców i opiekunów mający na celu podniesienie ich wiedzy w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń. W roku szkolnym 2019/2020 realizacja programu odbywała się w 10 placówkach (w Iławie przedszkole: nr 3, nr 4, nr 5, nr 6 i „Pluszak” oraz w Wiekielcu, Lubawie, Ząbrowie, Kisielicach, Fijewie). Edukacją objęto 330 dzieci (324 dzieci w wieku 5-6 lat, 5 dzieci - 4 letnie, 1 dziecko 7-letnie) i ich rodziców.
- **„Bieg po zdrowie”** - to program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla uczniów klas IV szkół podstawowych oraz ich rodziców i opiekunów. Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów i używania e - papierosów. W roku szkolnym 2019/2020 na terenie powiatu iławskiego uczestniczyło w programie 7 szkół podstawowych (Szkoła Podstawowa: nr 2 w Iławie, w: Rożentalu, Byszwałdzie, Wiekielcu, Suszu, Piotrkowie Bartach. W programie wzięło udział 93 dzieci.

Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych - ARS, czyli jak dbać o miłość?

Celem programu jest zapobieganie uzależnieniom od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych. Jest on kierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. W roku szkolnym 2019/2020 program realizowało 5 szkół ponadpodstawowych: Akademickim Zespole Placówek Oświatowych w Fijewie, Zespole Szkół Ogólnokształcących w Iławie, Zespole Placówek Szkolno-Wychowawczych w Iławie, Zespole Szkół im. Bohaterów Września 1939 R. w Iławie, Zespole Szkół w Lubawie. Edukacją objęto 196 uczniów.

Zapobieganie zażywaniu nowych narkotyków

Na terenie powiatu iławskiego w 2020 roku podejmowano szereg działań zmierzających do uświadomienia młodych ludzi o niebezpieczeństwach związanych z zażywaniem nowych narkotyków oraz dostarczenia im podstawowych informacji na ich temat. Przeprowadzono zajęcia edukacyjne na temat profilaktyki zażywania nowych narkotyków wśród 253 uczniów oraz uczestników placówek wypoczynku dzieci i młodzieży oraz wychowawców. Dystrybuowano materiały edukacyjne dla młodzieży i rodziców.

Profilaktyka chorób zakaźnych

W 2020 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Iławie podejmowała działania mające na celu zapobieganie zachorowaniom na choroby zakaźne poprzez edukację dotyczącą zasad zdrowego stylu życia, czynności higieniczne i szczepienia ochronne, a także edukację społeczeństwa w zakresie dróg szerzenia się chorób zakaźnych i zakażeń. W ramach profilaktyki chorób zakaźnych realizowała zagadnienia dotyczące problematyki zakażeń wirusem HIV, wirusem HCV, profilaktyki grypy, ospy, SARS-CoV-2, wszawicy, chorób przenoszonych przez kleszcze.

Profilaktyka HIV/AIDS

W ramach działań przeprowadzono zajęcia edukacyjne wśród 36 uczniów. Rozdystrybuowano materiały edukacyjne wśród pracowników służby zdrowia, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, nauczycieli.

Profilaktyka grypy.

W związku ze zwiększoną zachorowalnością na grypę w okresie jesienno-zimowym w 2020 r. prowadzono edukację wśród 310 dzieci i młodzieży podczas zimowisk i półzimowisk, prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych, których celem było popularyzowanie prawidłowych nawyków higienicznych i zachęcanie do szczepień przeciwko grypie.

Profilaktyka chorób nowotworowych

„Wybierz życie - Pierwszy Krok” to program edukacyjny poświęcony profilaktyce zakażeń HPV i raka szyjki macicy dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Celem głównym jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy, a także zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli HPV w jego powstawaniu, podniesienie świadomości o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna), motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie. W programie udział wzięło 5 szkół ponadpodstawowych (Zespół Szkół Rolniczych w Kisielicach, Zespół Szkół im. Bohaterów Września 1939 r. w Iławie, Akademicki Zespół Placówek Oświatowych w Fijewie, Zespole Szkół Ogólnokształcących w Iławie, Zespół Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie. Edukacją objęto 194 uczniów 35 rodziców.

Ochrona zdrowia matki i dziecka

„Moje dziecko idzie do szkoły” to akcja, która ma na celu ukształtowanie prawidłowych nawyków i umiejętności prozdrowotnych, podniesienie poziomu wiedzy na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia. Skierowany jest rodziców dzieci, rozpoczynających naukę w klasie I szkoły podstawowej.

W ramach akcji rozprowadzono materiały edukacyjne wśród 198 rodziców dzieci rozpoczynających naukę w szkole podstawowej. Ponadto przesłano informację z prośbą o jej rozpowszechnienie na stronach internetowych urzędów miast i gmin na terenie powiatu iławskiego. Zwrócono się z prośbą do lokalnych mediów o rozpowszechnienie informacji na stronach internetowych, udzielono wywiadu do radia Eska Iława. Przesłano informacje do szkół podstawowych na terenie powiatu iławskiego z prośbą o ich udostępnienie rodzicom.

Bezpieczny wypoczynek

W ramach akcji „Zdrowe wakacje” prowadzono zajęcia edukacyjne wśród 293 uczestników wypoczynku letniego. W trakcie zajęć szczególną uwagę poświęcono: profilaktyce COVID-19, profilaktyce chorób odkleszczowych, profilaktyce skutków nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV, profilaktyce zatruc pokarmowych, profilaktyce poparzeń barszczem Sosnowskiego. Ponadto, materiały edukacyjne przesyłano drogą elektroniczną organizatorom wypoczynku letniego.

DZIAŁALNOŚĆ LABORATORIUM BADAŃ ŚRODOWISKOWYCH I EPIDEMIOLOGICZNO-KLINICZNYCH

W ramach działalności wykonywane są:

- badania i pomiary czynników szkodliwych i uciążliwych środowisku pracy w zakresie hałasu, drgań mechanicznych o działaniu miejscowym i ogólnym na organizm człowieka, pyłowych zanieczyszczeń powietrza oraz oświetlenia elektrycznego;
- badania fizyczne, chemiczne i mikrobiologiczne wody do spożycia, z basenów oraz wody przeznaczonej do kąpieli i rekreacji;
- badania w kierunku schorzeń jelitowych (*Salmonella* spp., *Shigella* spp., *Yersinia enterocolitica*, *Campylobacter*, *Escherichia coli*, *Helicobacter*) oraz kontrola skuteczności sterylizacji.

Laboratorium, w ramach nadzoru sanitarnego, wykonuje badania dla trzech powiatów: iławskiego, działdowskiego i nowomiejskiego.

Wiarygodność wyników badań potwierdzana jest w badaniach biegłości poprzez porównania międzylaboratoryjne organizowane przez uznanych organizatorów, jak: Instytut Medycyny Pracy w Łodzi, Gdańska Fundacja Wody, LGC Standars z UK, Labquality z Helisinek (Finlandia), OBiKS, Gea, Isotop, Maag Lab kompetencje.

W **2020** r. Sekcja Badań Środowiska Pracy, Sekcja Badań Wody i Sekcja Badań Mikrobiologicznych na rzecz trzech powiatów w ramach działalności statutowej wykonały **9087** oznaczeń, w tym fizycznych (**2 699**), chemicznych (**908**) i mikrobiologicznych (**5480**).

Dodatkowo, w ramach zleceń podmiotów indywidualnych wykonano łącznie **29 419** oznaczeń, w tym **23 597** oznaczeń mikrobiologicznych kałów, **4501** oznaczeń mikrobiologicznych, chemicznych i fizycznych wody oraz **1321** oznaczeń parametrów fizycznych czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

Laboratorium, wykonuje badania wody do spożycia w ramach systemu zintegrowanego monitoringu kontrolnego i monitoringu przeglądowego.

Pracownicy Laboratorium prowadzą szkolenia w ramach praktyk studenckich. Praktyki w 2019 r. odbywali studenci kierunków chemicznych Politechniki Gdańskiej.

W roku 2020 r., zauważalny jest znaczny spadek badań zarówno nadzorowych jak i zleconych, dotyczy to w szczególności badań mikrobiologicznych kałów oraz badań czynników szkodliwych w środowisku pracy. Z pewnością wpływ na taki stan ma panująca epidemia związana z zakażeniami wirusem Sars-Cov-2 wywołującym chorobę covid-19. W roku bieżącym spodziewane jest utrzymanie ilości badań na poziomie z roku 2020, ewentualne zwiększenie ilości badań możliwe będzie prawdopodobnie dopiero w roku 2022 po zaszczepieniu znacznej grupy populacji.

Wskazać przy tym należy, że laboratorium wstrzymało przyjmowanie i przeprowadzanie części badań wyłącznie okresie wiosennego ograniczenia w przemieszczaniu się tzw. Lock down. Nie dotyczyło to badań wody do picia, badania te zarówno próbek nadzorowych jak i zleconych (wyłącznie kontrahenci z umowami stałymi), wykonywane były w sposób ciągły. Wyjazdy pracowników poza siedzibę PSSE zostały wstrzymane ze względu na ograniczenie możliwości transmisji wirusa oraz z powodu przesunięcia części pracowników do prac związanych bezpośrednio ze zwalczaniem epidemii.

DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNO-REPRESYJNA 2020 r.

Komórka organizacyjna	Liczba kontroli	Decyzje		mandaty		Tytuły wykonawcze
		merytoryczne	płatnicze	Liczba	kwota	
HK	321	172	55	7	1 400	0
HŻŻiPU	315	279	209	53	12 100	3
HP	50	40	9	0	0	0
HDiM	59	3	0	0	0	0
E	6 915	3324	0	0	0	0
ZNS	38	0	120	0	0	0
PZiOZ	0	0	0	0	0	0
ogółem	7 898	3818	393	60	13 500	3

Rok	Liczba kontroli	Decyzje		mandaty		Kary pieniężne		Tytuły wykonawcze
		merytoryczne	płatnicze	Liczba	kwota	Liczba	Kwota w zł	
2016	1 969	692	626	70	14 150	4	130 000	1 1
2017	1 631	566	465	55	11 850	0	0	8
2018	1847	713	617	91	18 100	0	0	1 3
2019	1835	620	533	81	18 100	0	0	2 0
2020	7898	3818	393	60	13 500	8	24 000	3

Rok	Badania nadzоровe ogółem	Wykonane oznaczenia		
		Chemiczne	Fizyczne	mikrobiologiczne
2015	4 575	2 262	3 270	5 532
2016	5 969	1 370	7 325	5 615
2017	4 241	1 140	2 300	7 100
2018	2988	970	2472	5798
2019	4636	823	2525	9095
2020	2870	908	2699	5480

WNIOSKI

Najważniejsze zadania wymagające dalszych skutecznych działań ze strony Inspekcji Sanitarnej:

1. Zapobieganie i ograniczanie skutków chorób zakaźnych realizowane poprzez ciągłe monitorowanie sytuacji epidemiologicznej, wdrażanie postępowania przeciwepidemicznego i profilaktycznego, jak również nadzór nad realizacją szczepień ochronnych oraz działalność informacyjno-edukacyjna.
2. Monitorowanie jakości wody, zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a także wody w kąpieliskach oraz pływalniach.
3. Realizowanie nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej, zakładami fryzjerskimi, kosmetycznymi tatuażu i odnowy biologicznej.
4. Monitorowanie warunków zdrowotnych środowiska pracy celem wzmocnienia ochrony zdrowia zatrudnionych pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w miejscu pracy.
5. Realizowanie wzmożonego nadzoru nad placówkami żywnościowymi w obiektach turystycznych.
6. Sprawowanie nadzoru nad obiektami żywnościowo-żywieniowymi ze względu na znaczną produkcję i obrót żywnością przekładającą się na dużą liczbę konsumentów oraz prowadzenie skutecznych działań kontrolnych obiektów, które wykazują niezgodny z wymaganiami stan higieniczno-sanitarny.
7. Utrzymanie wysokiego poziomu odporności zbiorowiskowej oraz zmniejszenie szans zachorowania osób nieuodpornionych.
8. Kontynuowanie działalności oświatowo-zdrowotnej poprzez realizowanie programów edukacyjnych w celu kształtowania właściwych postaw, nawyków oraz zachowań prozdrowotnych.